

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrť leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrť leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 8. oktobra 1873.

Obseg: Tužna domovina, ki nam je take sleparje rodila! — Predivstvo na Kranjskem. (Dalje.) — Štatistika čebelarstva v Avstriji. — Postava, veljavna za Kranjsko, s katero se razglašajo določbe o posredovalstvih zaposkušanje poravnave med strankami v prepiru. — Vojaška služba in bogoslovci. — Kako hitro tiči leté. — Najnovejša slovenščina. — Volitvene zadeve. — Kaj pomeni beseda kandidat? — Bismark in peklenšček. — Naši dopisi. — Noviĉar.

Tužna domovina, ki nam je take sleparje rodila!

(Poslano.)

Gospod vrednik!

Dasiravno ste me — ne vem od koga zapeljani — v svojem 34. listu onim „mladim“ prišteli, ki pod brezversko firmo zoper Hohenwarta agitirajo i zdaj vpijejo: „križaj ga!“ ko mu so pred malo časom še na ves glas „hosanna!“ klicali, — vendar upam, da bode te vrstice iz moje roke sprejeli i v svojem listu priobĉili, ne le zato, ker je stvar, katero Vam priobĉujem, silno važna, ampak tudi zato, ker se bode mahom osvedoĉili, da ste me v tej zadevi popolnoma krivo sodili.*) — Ves čas delal sem namreĉ kakor pravi rodoljub, kateremu srcé krvaví zbog našega domaĉega, bratomornega razpora, na to, da bi mi razdvojeni Slovenci vsaj deloma naš volitveni razpor poravnali i tu pri nas (na Notranjskem) enoglasno našega slavnega rojaka i velikega notranjskega posestnika, bivšega ministerskega predsednika grofa Hohenwarta, — na Gorenjskem ali v Ljubljani pa enoglasno dr. Razlaga za svojega poslanca v državni zbor volili. V ta namen izpodbijal sem po mogoĉosti vse predsodke, ki so se zoper enega ali drugega od teh dveh tu pa tam razodevali. Zlasti odkar mi je mladoslovenski g. Krašovec, veliki posestnik v Dolenjej vasi pri Cerknici, obstal, da tudi njega srce boli zbog ostudnega domaĉega razpora i mi je vsled tega za trdno obljubil, da bode delal pri svojej stranki za enoglasno izvolitev grofa Hohenwarta na Notranjskem, kakor hitro za gotovo izvé, da on naš narodni program z zedinjeno Slovenijo sprejme in pa da bodo dr. Razlaga na Gorenjskem ali v Ljubljani gotovo za državnega poslanca volili, delal sem s toliko večim veseljem za poravnavo pogubonosnega razpora našega. Pisaril sem vsled tega na Gorenjsko, pisaril v Ljubljano. Od druge strani agitiral sem pa tudi za deputacijo k grofu Hohenwartu, da bi namreĉ Slovenci iz njegovih lastnih ust slišali i izvedeli, da je res za naš narodni program z zedinjeno Slovenijo i da je pusto i prazno vse, kar se protivnega o njem kvasi. Ker ga je pa ta deputacija potem, ko je iz njegovih ust slišala; da naš narodni program sprejme i da bode za-nj delal, kolikor mogoĉe, vprašati pozabila: je li tudi za zedinjeno Slovenijo? — sem slavnemu gosp. grofu po njegovem odhodu iz Notranjskega

*) Vredništvo v Ljubljani se popolnoma zanaša na poštene svoje dopisnike na deželí; al zmoti se vsak lahko, in ta dopis nam na veliko radost kaže, da smo se zmotili.

Vred.

kar naravnost v Gradec pisal ter ga prosil, da bi mi s par vrsticami naznaniti blagovolil, da je res tudi on za zedinjenje Slovencev, ker bi po tej izjavi toliko lože vsega upora i razpora med nami konec bilo. Pisal mu sem pri tej prilíki vse, kar mu se od naše „mlade“ strani oĉita, zlasti pa od besede do besede citiral neko iz Gorice od vrednika „Soĉe“ mi poslano pismo, v katerem mu se oponaša, da je sicer federalist, ali ne za naš narodni program z zedinjeno Slovenijo, ampak le za tako zvano Avstrijsko grupo vnet. Na to mi je grof Hohenwart precej v prijaznem pismu odgovoril, iz kojega je razvidna nejevolja njegova, da se še vedno Slovenci dobé, ki mu ne zaupajo; al iz pisma njegovega je razvidno tudi to, da on ni za tako zvano Avstrijsko skupino, ampak popolnoma za naš narodni program z zedinjeno Slovenijo. Ker pa zdaj „Slov. Narod“, ki je slišal o tem pismu nekaj zvoniti, pa ne vé kaj, po svojej znanej navadi ravno nasprotno od resnice trdi in ker nij upati, da bi ta list svojo laž z lepa preklicati hotel, pošiljam Vam tukaj izvirno, lastnoroĉno pismo grofa Hohenwarta od 16. septembra, ki mi menda ne bo zameril, ako važnejše toĉke iz njega javno razglasim, dasiravno ni bilo za javnost namenjeno. Glasijo se tako-le:

„Ich muss wohl darauf verzichten, in dem beschränkten Raume eines Briefes Diejenigen eines Besseren zu belehren, die mich meiner Thätigkeit als Minister, ungeachtet der zustimmenden Kundgebungen, die mir aus allen slavischen Ländern und von deren hervorragendsten Männern zugekommen sind, und noch zukommen, ungeachtet alles Dessen, was die deutsch-liberalen Blätter seit zwei Jahren über und gegen mich schreiben, als einen Feind der Slaven zu bezeichnen versuchen.“

„Sollte ich etwa die im Munde ernster Männer — und nur zu solchen möchte ich sprechen — unmöglich ernst zu nehmenden Vorwürfe, dass ich das von der Laibacher Landesregierung ausgesprochene Verbot eines Tabors nicht aufgehoben, oder dass ich den Slovenen Steiermarks eine nicht näher bezeichnete, ungnädige Antwort gegeben haben soll, sollte ich die Phantasien des Redakteurs der „Soĉa“, von denen Sie schreiben, und für welche dieser Herr sogar Beweise haben will, einer Widerlegung unterziehen, um vielleicht Raum zu schaffen für eben so „triftige“ neue Beschwerden? Ich glaube denn doch, dass meine politische Persönlichkeit scharf genug ausgeprägt ist, um mich einer Aufgabe zu entheben, die eben so undankbar, als meinen Ansichten widerstrebend wäre.“

Ich suche nicht das Mandat, sondern ich habe mich zu dessen Uebnahme bereit erklärt, als ich darum ersucht wurde, weil ich mich in einem so wichtigen Momente dem Dienste des Vaterlandes nicht entziehen wollte. Ich werde daher auch nicht um ein Vertrauen bitten, das mir nicht spontan entgegen gebracht wird, und neidlos eine andere Persönlichkeit auf dem Platze sehen, der früher mir zugeordnet war, sobald die Majorität der Wähler in derselben eine bessere Vertretung ihrer Interessen zu finden hofft. Nach meiner Anschauung, und ich glaube, Euer Hochwürden dürften mir hierin beistimmen, kann in einem solchen Falle, in dem sich zwei Fraktionen einer und derselben Partei gegenüber stehen, nur Eines den Ausschlag geben, der Patriotismus. Dieses Gefühl, und nicht persönliche Sympathien und Antipathien muss die Minorität bestimmen, ihre Wünsche jenen der Majorität unterzuordnen, damit nicht der alte Wahlspruch: „duobus litigantibus tertius gaudet“ eine neue Bekräftigung erhält. Suchen Sie daher unter dieser Fahne für die Einigung der feindlichen Brüder zu kämpfen; sie dürfte Sie am sichersten zum Siege führen.“ —

Zdaj pa naj ves nepristranski svet sodi, kakošen „resnicoljub“ je „Slov. Narod“, ki o tem pismu svojim „vernim“ z mastnimi črkami poroča, da Hohenwart slovenskega narodnega programa ne podpiše i se sploh na nič ne veže, temuč samo mandat sprejme.

Tužna domovina, ki nam je take sleparje rodila!

A. D. Pivčanin.

Gospodarske stvari.

Predivstvo na Kranjskem.

Spisal Piskár.

(Dalje.)

Da razvidimo še bolj od druge strani surovi pridelek in razmero, koliko v vsaki gori navedeni deželi zemlja dá, naj sestavimo še primero, koliko priraste v vsaki posebej prediva in semena na prostoru avstrijskega orala in koliko vrže surovi dohodek.

Irska pridelala 890 funtov prediva po 40 kraje	356 gold. — kr.
Glavice so vredne za pičo	22 „ — „
Dohodki znesó skupaj	378 gold. — kr.
Stroški pa	218 gold.
Jim ostane dobička	160 „
Belgija pridelala 614 funtov prediva po 41 kraje	251 gold. 74 kr.
Semena 10 vaganov po 7 gld. 60 kr.	76 „ — „
Dohodki znašajo skupaj	327 gold. 74 kr.
Stroški pa 109 gold. 74 kr.	
Jim ostane dobička 218 gold.	
Na Nemškem pridelajo 546 funtov prediva po 45 kraje	246 gold. 70 kr.
Semena 6 ⁴ / ₁₀ vaganov po 6 gold.	39 „ 60 „
Dohodki znesó skupaj	285 gold. 30 kr.
Stroški pa 169 gold. 30 kr.	
Ostane dobička 117 gold.	
Na Českem pridelajo 630 funt. prediva po 30 kr.	189 gold. — kr.
Semena 6 vaganov po 6 gold. 60 kr.	39 „ 60 „
Dohodki znesó skupaj	228 gold. 60 kr.
Stroški pa 118 gold. 60 kr.	
Ostane dobička 110 gold.	

Na Kranjskem pridelamo 680 funtov prediva po 28 kr. 190 gold. 40 kr.
Semena 8 vaganov po 6 gold. 48 „ — „

Dohodki znesó skupaj 238 gold. 40 kr.

Stroški znesejo pri nas 172 gold. 50 kr.

Nam ostane dobička 65 gold. 90 kr.

Iz teh primer razvidimo in se učimo marsikaj, posebno pa vidimo, da v pridelovanju ste Irska in Belgija na najviši stopinji. Irska pridelala celó viši pridelek memo Belgije in le sila visoki stroški pridelovanja in izdelovanja na Irskem so vzrok, da ima Irska manj čistega dobička kot Belgija. Od druge strani so pa stroški v Belgiji sila nizki, in vsled teh nizkih stroškov, in ker ima pridelek ličnost in visoko ceno, je Belgijancem mogoče tako visok dobiček si pridobiti. Na Irskem pridelajo razmerno največ prediva, semena pa ne, ker s tistim lanom, ki je za predivo, ne čakajo, da bi seme dozorelo, marveč imajo glavice le za živinsko pičo. Lan za seme pa posebej rujejo in ga dadó popolnoma dozoreti. Belgijanci pa pridelajo vse skupaj, predivo in seme, in sicer semena jako obilno.

O poslednjih treh primerah na Nemškem, Českem in Kranjskem pa smemo sploh reči, da so si v surovem pridelku precej enake, in da se mi smemo in moremo z Nemci in Čehi meriti, da! v obilnosti pridelka prekosimo še une in te. Edini razložek je ta, da Nemci in sedaj že tudi Čehi pridelujejo precej ličneje in toraj dražeje predivo, memo nas, toda to tudi mi moremo doseči, ako nastopimo pot napredka.

Iz vsega tega moremo pa spet mnogo razmišljevati in marsikaj se učiti.

Statistika čebelarstva v Avstriji.

Pod tem naslovom naš novi časnik „Slovenska čebela“, od katerega smo dozdej 3 liste dobili, zanimivo popisuje stan čebelarstva v našem cesarstvu in med drugim pravi:

„Po vsej srednji Evropi se čebelarji gotovo z žalostjo spominjajo 1870. leta, ter si skušenj prezimovanja čebel gotovo več ne želijo. Po nekaterih deželah, kakor ravno na pr. po Koroškem, Kranjskem, Hrvaškem i. dr. je zima tretji del, tudi polovico panjev pokončala. Cena medú je poskočila po marsikterih deželah na 20 do 30%. Resnica je pa, da po Nemškem, kjer je sploh Dzierzonski panj v navadi, niso tisto leto tolike škode trpeli, kakor pri nas. Tu pa je tudi naloga našega delovanja, ker gotovo je, da pridelki so stanovitniši pri čebelarstvu s premakljivimi, kakor z nepremakljivimi satniki; zato namreč, ker pri Dzierzonovem panju se dá pri nenavadnih okoliščinah, na pr. zimi itd. marsikaj pomagati, pri družih pa nič.

Tu bi bilo gotovo truda vredno na tanko pozvedovati, v kaki primeri je po deželah čebelarstvo s premakljivim proti nepremakljivemu delovanju.

Če v naslednjih številkah poskušam malo k temu pripomoči, naj to ne veljá kot pribita resnica, ampak le kot mali pripomoček k daljnemu pozvedovanju. Jaz navodim le kar številke razposlanih čebelnih panjev v razne dežele, ter mislim, da se ne motim, če dostavljam, da, kjer je večja ljubezen do umnega čebelarstva, ondi je tudi večje število Dzierzonovih ali po njegovi sistemi prenarjenih panjev.

Od skupnega števila razposlanih panjev je šlo v dežele našega cesarstva 40% in sicer:

V Šlezijo 384 panjev ali 2.2% vseh leta 1869 naštetih panjev; na Moravsko 716 panjev ali 1.1%; na Cesko 870 panjev ali 0.6%; na spodnje Avstrijsko 248 panjev ali 0.4%; na zgornje Avstrijsko 162 panjev ali